

پیش‌بینی درماندگی آموخته‌شده بر اساس امیدواری، معنای‌زندگی و انگیزه‌پیشرفت در دانشجویان افغانستانی در حال تحصیل در ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۳۰

کد مقاله: ۴۲۶۰۸

محسن جدیدی^۱، محمد داوود توفیقی^{۲*}

چکیده

هدف اصلی این پژوهش پیش‌بینی درماندگی آموخته‌شده بر اساس امیدواری، معنای‌زندگی و انگیزه‌پیشرفت دانشجویان افغانستانی در ایران بود. این پژوهش از لحاظ اجرا، جزء تحقیقات توصیفی از نوع همبستگی و از لحاظ هدف، جزء تحقیقات کاربردی به شمار می‌رود. کلیه دانشجویان افغانستانی دانشگاه آزاد اسلامی در استان تهران جامعه آماری این مطالعه را تشکیل می‌دادند. با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس و فرمول گرین (۱۹۹۱)، تعداد ۷۵ نفر از دانشجویان افغانستانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس که در سال ۱۴۰۱ در حال تحصیل بودند، انتخاب شدند و برای گردآوری داده‌ها به فرم پرسشنامه‌های درماندگی آموخته‌شده کونینلس و نیلسون (۱۹۸۸)، امیدواری اسنایدل (۱۹۹۱)، معنای‌زندگی استگر (۲۰۰۶) و انگیزه‌پیشرفت هرمنس (۱۹۷۰) پاسخ دادند. نتایج آزمون معناداری ضریب همبستگی و روش تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که متغیرهای امیدواری، معنای‌زندگی و انگیزه‌پیشرفت می‌توانند ۱۰/۳ درصد از واریانس متغیر ملاک (درماندگی آموخته‌شده) را پیش‌بینی کنند ($R=0/103$ ، $N=75$ ، $P<0/05$). از بین متغیرهای پیش‌بین، امیدواری می‌تواند درماندگی آموخته‌شده را به طور معنی‌دار و منفی پیش‌بینی کند ($\beta=-0/272$ ، $P<0/05$). به عبارتی دیگر می‌توان گفت، هرچه قدر امیدواری فرد در زندگی بیشتر باشد، درماندگی آموخته‌شده وی کمتر خواهد بود. معنای‌زندگی در پژوهش حاضر قادر به پیش‌بینی درماندگی آموخته‌شده نمی‌باشد ($\beta=0/073$ ، $P>0/05$) و همچنین انگیزه‌پیشرفت در این پژوهش پیش‌بینی‌کننده معنی‌داری نیست و نقش معنی‌داری در درماندگی آموخته‌شده ندارد ($\beta=-0/188$ ، $P>0/05$). نتایج حاصل از پژوهش حاضر حاکی از لزوم توجه بیشتر مسئولان و نهادهای برنامه‌ریز و تصمیم‌گیر در سطوح کلان تحصیلات تکمیلی، آموزش و پرورش و همچنین متخصصان حوزه سلامت روان به چالش‌ها و وضعیت سلامت روان این گروه از دانشجویان می‌باشد.

واژگان کلیدی: درماندگی آموخته‌شده، امیدواری، معنای‌زندگی، انگیزه‌پیشرفت، دانشجویان افغانستانی.

۱- دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس، استان تهران، ایران

۲- کارشناسی روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس، استان تهران، ایران (نویسنده مسئول)

mohammaddawoodtafwifi@gmail.com

مهاجرت پدیده‌ای است که به عنوان مهمترین نوع تحرک جمعیت به شمار می‌آید و قدمت آن به بلندای تاریخ بشریت باز می‌گردد. امروزه مهاجرت را می‌توان بر اساس انگیزه‌های نهفته در ورای آن به دو دسته تقسیم کرد: (۱) مهاجرت ناخواسته یا اجباری (که از آن به جابه‌جایی پناهندگان نیز تعبیر می‌شود). (۲) مهاجرت خودخواسته یا انتخابی (یا به لفظی دیگر مهاجرت اقتصادی). مهاجرت اجباری شامل پناهندگانی می‌شود که بر اثر وقوع جنگ‌های داخلی، تعقیب آزار قومی، بلایای طبیعی و غیره، مجبور به ترک وطن خود می‌شوند. مهاجرت شهروندان افغانستان جزء این دسته قرار می‌گیرد (زرقانی و موسوی، ۱۳۹۲). مهاجران افغانستانی، جمهوری اسلامی ایران را بزرگترین و مهم‌ترین مقصد مهاجرت خود طی چهار دهه گذشته در ناحیه خاورمیانه یافته‌اند؛ به طوری که بسیاری از فرزندان این نسل با توجه به تغییرات فرهنگی ایشان به تحصیل در مقاطع مختلف در نظام آموزشی ایران روی آورده‌اند و حتی به مقاطع تحصیلات تکمیلی در دانشگاه نیز رسیده‌اند و جامعه دانشجویان افغانستانی^۱ با اختلاف معنی‌داری، بیشترین فراوانی گروه دانشجویان غیرایرانی در آموزش عالی ایران را تشکیل می‌دهند. در این میان دانشجویان افغانستانی با مجموعه موانعی مواجه می‌باشند که پیش از ورود به دانشگاه، هنگام تحصیل و از همه مهم‌تر پس از فارغ التحصیلی و پیدا کردن شغل فرایند پذیرش فرهنگ کشور میزبان، سلامت روان شناختی، امید، انگیزه، معنای وجودی و آینده این گروه را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از این موانع می‌توان به سختی مضاعف قبولی در کنکور با موضوع رشته‌ها، گرایش‌ها و شهرهای ممنوعه، سهمیه‌ها و تعدد نهادهای تصمیم‌گیر در حوزه دانشجویان بین‌الملل، نبود سیاست‌گذاری‌های یکسان در حوزه مهاجران، تأثیر مناسبات سیاسی دولت‌ها و معادلات منطقه‌ای بر نهاد دانشگاه، شهریه و اشتغال این فارغ التحصیلان به خصوص آنهایی که در ایران به دنیا آمده و تحصیلی کرده‌اند نام برد (سعیدی، فلاحتی، ۱۳۹۹).

دانشجویان در زندگی دانشگاهی خود با چالش‌ها و مشکلاتی رو به رو هستند که عملکرد آنها را در حال حاضر و در آینده تحت تأثیر قرار می‌دهند (تومنیون - سونی، سالملا-آرو، ۲۰۱۴). از جمله عواملی که عملکرد و سلامت روان شناختی دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد می‌توان به درماندگی آموخته شده^۲ اشاره نمود که نخست توسط مارتین سلینگمن مطرح شد. این مفهوم در حوزه تحصیلی به دانش آموزان، دانشجویان و در کل یادگیرندگانی اشاره دارد که کوشش را با پیشرفت مرتبط نمی‌دانند. آنها یادگیرندگانی هستند که تصور می‌کنند پیامدهای رفتار، مستقل از عملکرد افراد است و هر کاری انجام دهند به موفقیت دست نخواهند یافت (قاندی و همکاران، ۱۳۹۵). این نوع باور بر انتظارات افراد برای نتایج عمل بعدی اثر می‌گذارد به گونه‌ای که شخص از پیش شکست در شرایط سخت را می‌پذیرد و هیچ تلاشی برای رهایی نمی‌کند؛ حتی یادگیری‌های بعدی او نیز با شکست مواجه می‌شود (لندری، گیفورد، میلفوند، ویکس و آرنوکی، ۲۰۱۸). شکست یک پیامد منفی ناشی از درماندگی است که اگر به طور مکرر رخ دهد، باعث کاهش انگیزه در دانشجویان، ارزیابی نادرست و نادیده گرفتن توانایی‌های خود و در نتیجه احساس ضعف و ناتوانی در زندگی، شغل آینده و تحصیل می‌گردد (کدیور، ۱۳۹۶). یکی از عواملی که با درماندگی ارتباط دارد امیدواری^۳ می‌باشد. امید به اعتقاد و باور راسخ فرد نسبت به توانایی‌هایش برای رسیدن به اهداف و داشتن اراده برای نیل به آن مقاصد اشاره دارد (اسنایدر، ۲۰۰۰). امیدواری به عنوان جامع‌ترین نشانه‌های سلامتی و بیماری در کنار استاندارد‌های زندگی و توسعه اجتماعی مطرح می‌باشد. دانشجویان ناامید احساسات منفی درماندگی ایجاد می‌کنند و انگیزه پیشرفت و کیفیت زندگی تحصیلی برای این دانشجویان پایین است و در ادامه امکان شکست تحصیلی برای آنها وجود دارد (فلدمن و کوباتا، ۲۰۱۵). پژوهش‌ها نشان داده است که حتی همبستگی مستقیمی میان تولیدات علمی حوزه روان‌شناسی و روان‌پزشکی با شاخص امید به زندگی در کشور‌های پیشروی این حوزه‌ها وجود دارد؛ به عبارتی دیگر با افزایش تولیدات علمی مربوط به سلامت روان، امید به زندگی در آن کشورها افزایش پیدا کرده است (مقدمی، حسن زاده و شکریمان، ۱۳۹۴). نصیری و جوکار (۱۳۸۷)، دونگ هان پارک و همکاران^۴ (۲۰۱۷)، محمود و کاسترو^۵ (۲۰۲۲) و کریمی و کیل و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهش‌های خود دریافتند که بین امیدواری با درماندگی و افسردگی همبستگی منفی وجود دارد و برنامه آموزشی توانمندسازی روانشناختی (مانند افزایش انگیزه، امید و غیره) بر کاهش درماندگی آموخته‌شده اثر دارد. عامل مرتبط دیگر معنای زندگی^{۱۰} است. معنای زندگی نوعی احساس یکپارچگی وجودی است که برای پاسخ دادن به چیستی زندگی، شناخت هدف زندگی و رسیدن به اهداف ارزنده و در نتیجه یافتن حس تکمیل بودن و مفید بودن است (یهو، چیونگ، چیونگ^{۱۱}، ۲۰۱۰). سطوح بالاتری از انگیزه پیشرفت تحصیلی، رضایت در زندگی، امید به زندگی، کیفیت

- 1 Afghan Students
- 2 Tuominen-Soini & Salmela-Aro
- 3 Learned Helplessness
- 4 Landry & Gifford & Milfont & Weeks & Arnocky
- 5 Hope
- 6 Snyder
- 7 Feldman & Kubota
- 8 Dong-hun Park & Et al
- 9 Mahmud & Castro
- 10 Meaning in Life
- 11 Yee Ho & Cheung & Cheung

زندگی، انعطاف پذیری روانشناختی (ارسلان و آلن^۱، ۲۰۲۱) نتیجه وجود معنا و افزایش گرایش به خودکشی، وخیم تر شدن افسردگی و پریشانی روانی (دلانی، گراپمن، گرنت، ادام و چین^۲، ۲۰۱۸) تنها برخی از پیامدهای فقدان معنا در زندگی است. انگیزه پیشرفت^۳ عامل دیگری است که به عنوان نوعی اراده برای پیشی گرفتن بر دیگران، دستیابی به پیشرفت با در نظر داشت ملاک های از پیش تعیین شده و تلاش جهت کسب موفقیت در نظر گرفته می شود (برخوری، رفاهی و فرح بخش، ۱۳۸۸). کسی که دارای انگیزه پیشرفت است این تمایل را دارد که کارش را به خوبی انجام دهد و به صورت خودجوش به ارزیابی عملکرد خود بپردازد. یکی از مهمترین آسیب های محیط های آموزشی مانند دانشگاه، انگیزه ناکافی دانشجویان برای آموختن می باشد که نه تنها در عملکرد تحصیلی بلکه در فعالیتهای غیر تحصیلی مانند روابط اجتماعی، شغل و سلامت روان آنان نیز، نمود پیدا می کند (وطن خواه و همکاران، ۱۳۹۰). پژوهش قاسمی (۲۰۲۱) در نتایج خود نشان داد که شیوه های انگیزشی معلمان و اساتید در ترویج یا کاهش درماندگی آموخته شده یادگیرندگان اثر گذار است و از طرفی در پژوهش جرفی (۱۴۰۱) نتیجه گرفته شد که بین درماندگی و انگیزه پیشرفت تحصیلی رابطه معنادار منفی برقرار است.

با توجه به مطالب گفته شده توجه به این نکته ضروری می باشد که دانشجویان و محصلان فارغ از قومیت و ملیت آنها، مادامی که در هر جامعه ای در حال زندگی، کار یا تحصیل هستند، سرمایه بالقوه برای کشور میزبان به شمار می آیند و سلامت روانی و انگیزشی آنها می تواند از بسیاری از چالش ها و مشکلات آینده در جامعه جلوگیری کند. پژوهش هایی در مورد نقش امیدواری و مؤلفه های مانند انگیزه پیشرفت و معنای زندگی در درماندگی دانشجویان و دانش آموزان ایرانی انجام شده است اما پژوهش ها در این زمینه در خصوص مهاجران افغانستانی در ایران بسیار اندک می باشد و علاوه بر آن نتایج متناقض در پژوهش های انجام شده به چشم می خورد که اهمیت انجام پژوهش حاضر را می رساند. پرداختن به موضوعات روان شناختی و انگیزشی این گروه از دانشجویان در قالب پژوهش های علمی می تواند سهم بزرگی در شناسایی و بر طرف کردن مشکلات این جامعه داشته باشد؛ لذا با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش در صدد پاسخ به این سوال است که آیا بر اساس امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت می توان درماندگی آموخته شده دانشجویان افغانستانی در ایران را پیش بینی نمود یا خیر؟ برای پاسخ به پرسش مذکور فرضیه های زیر ارائه شده اند.

۲- اهداف و فرضیات

هدف: بررسی و تبیین درماندگی آموخته شده بر اساس امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت در دانشجویان افغانستانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس
فرضیه اول: امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت، درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را به طور معنی داری پیش بینی می کنند.

فرضیه دوم: متغیر امیدواری، درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را به طور معنی داری پیش بینی می کند.

فرضیه سوم: معنای زندگی می تواند درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را پیش بینی کند.

فرضیه چهارم: انگیزه پیشرفت می تواند درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را به طور معنی داری پیش بینی کند.

۳- روش کار

پژوهش حاضر از لحاظ اجرا، جزء پژوهش های توصیفی از نوع همبستگی می باشد که در آن روابط بین متغیر های امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت به عنوان متغیرهای پیش بین و درماندگی آموخته شده به عنوان متغیر ملاک مورد بررسی قرار گرفت و همچنین این مطالعه از لحاظ هدف، جزء پژوهش های کاربردی به شمار می رود. کلیه دانشجویان افغانستانی دانشگاه آزاد اسلامی استان تهران جامعه آماری این مطالعه را تشکیل می دادند. با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس و فرمول گرین^۴ (۱۹۹۱)، تعداد ۷۵ نفر از دانشجویان افغانستانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس که در سال تحصیلی ۱۴۰۱ در حال تحصیل بودند به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند و برای گردآوری داده ها به فرم پرسشنامه های مورد نظر پاسخ دادند.

۳-۱- ابزار گردآوری اطلاعات

در پژوهش حاضر پرسشنامه های زیر مورد استفاده قرار گرفت:

- پرسشنامه درماندگی آموخته شده کونینس و نیلسون (LHS^۵، ۱۹۸۸):

- 1 Arslan & Allen
- 2 Dulaney & Graupmann & Grant & Adam & Chen
- 3 Achievement Motivation
- 4 Green's Formula
- 5 Learned Helplessness Scale

در این مقیاس که بر اساس نظریه سلیگمن و تیزدیل (۱۹۷۱) توسط کوینلس و نیلسون^۱ (۱۹۸۸) ایجاد شده است، افراد در مورد ۲۷ گزاره موقعیت خود را بر اساس یک طیف از یک تا ده مشخص می‌کنند. این ابزار برای روشن ساختن حیطه های خاص درماندگی آموخته شده در افراد کارایی بالایی دارد که با مصاحبه قابل تشخیص نیست. حداقل نمره فرد ۲۷ و حداکثر آن ۲۷۰ می‌باشد. که نمره بالاتر نشان دهنده درماندگی آموخته شده بیشتر می‌باشد. این پرسشنامه می‌تواند به صورت مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت نیز انجام گیرد؛ یعنی نمرات و گزینه ها نصف شود که در این صورت حداقل نمره ۲۷ و حداکثر ۱۳۵ می‌باشد و از طیف کاملاً موافق (۱) نمره تا کاملاً مخالف (۵) نمره اختصاص داده می‌شود. در پژوهش تمدنی، مسعودی و کوهستانی (۱۳۹۸) روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفته است و پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ مقدار ۰/۸۷ و روایی ۰/۷۹ بدست آمده است (تمدنی و همکاران، ۱۳۹۸).

- پرسشنامه امیدواری اسنایدر (AHS^۲)، (۱۹۹۱):

پرسشنامه امیدواری که توسط اسنایدر و همکاران^۳ (۱۹۹۱) تهیه شده است، دارای ۱۲ سوال بوده و هدف آن ارزیابی میزان امید در افراد می‌باشد. شیوه نمره گذاری آن بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای است. این پرسشنامه برای افراد ۱۵ سال به بالا طراحی شده است. از این عبارات ۴ عبارت برای سنجش زیرمؤلفه تفکر عاملی (سوالات ۱، ۲، ۹، ۱۰، ۱۲)، چهار عبارت برای سنجش زیرمؤلفه تفکر راهبردی (سوالات ۱، ۴، ۷، ۸) و چهار عبارت انحرافی (سوالات ۳، ۵، ۶، ۱۱) است. بنابراین این پرسشنامه دو زیر مقیاس عامل و راهبردی را اندازه‌گیری می‌کند. همانطور که گفته شد شیوه نمره‌گذاری آن بر اساس طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای شامل کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم بوده که در جدول ۱ گزینه‌ها و نیز امتیاز مربوط به هر گزینه ارائه گردیده است:

جدول ۱- نمره گذاری پرسشنامه امیدواری

گزینه	کاملاً مخالفم	مخالفم	نظری ندارم	موافقم	کاملاً موافقم
امتیاز	۱	۲	۳	۴	۵

اما این شیوه نمره‌گذاری در مورد سوالات شماره ۳، ۷ و ۱۱ معکوس شده و به صورت زیر خواهد آمد:

جدول ۲- نمره گذاری معکوس پرسشنامه امیدواری

گزینه	کاملاً مخالفم	مخالفم	نظری ندارم	موافقم	کاملاً موافقم
امتیاز	۵	۴	۳	۲	۱

برای به دست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه، مجموع امتیازات تک تک سوالات را با هم محاسبه نموده که امتیازات بالاتر نشان دهنده امیدواری بیشتر در فرد پاسخ دهنده خواهد بود. حد نمرات پرسشنامه به طریق زیر بدست آمده است:

جدول ۳- حد نمرات پرسشنامه امیدواری

حد پایین نمرات	حد متوسط نمرات	حد بالای نمرات
۱۲	۳۶	۶۰

امتیازات هر آزمودنی را در ۱۲ عبارت فوق با یکدیگر جمع می‌نماییم. حداقل امتیاز ممکن ۱۲ و حداکثر ۶۰ خواهد بود. نمره بین ۱۲ تا ۲۴: میزان امیدواری پایین است. نمره بین ۲۴ تا ۳۶: میزان امیدواری متوسط است. نمره بالاتر از ۳۶: میزان امیدواری بالا است. روایی و پایایی این پرسشنامه توسط استادان رشته مدیریت و مطالعه آزمایشی دانشگاه مشهد و تربیت معلم مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است (کریمیان، ۱۳۹۱). برایان و ونگروس (۲۰۰۱) همسانی درونی کل آزمون را ۰/۷۱۱ تا ۰/۷۹۱ به دست آورده‌اند (به نقل از حمیدیان و همکاران، ۱۴۰۱).

- پرسشنامه معنای زندگی استگر (MLQ^۴)، (۲۰۰۶):

پرسشنامه معنای زندگی (استگر و همکاران^۵، ۲۰۰۶) دو بعد معنا در زندگی، یعنی حضور معنا و جستجوی معنا را با بهره‌گیری از ۱۰ ماده بر مبنای مقیاس هفت درجه ای لیکرت از کاملاً نادرست (۱) تا کاملاً درست (۷) می‌سنجد. تکمیل پرسشنامه حدود ۵-۳ دقیقه طول می‌کشد. پژوهش‌ها نشان دهنده اعتبار و ثبات نمره‌های پرسشنامه و روایی همگرا و افتراقی آن هستند (استگر و شین^۶، ۲۰۱۰؛ استگر، کشدان، سالیوان، لورنتز^۷، ۲۰۰۸). برای مثال، برای هر دو مقیاس همسانی درونی (ضرایب آلفا بین ۰/۸۲ تا

- 1 Quinless & Nelson
- 2 Adults Hope Scale
- 3 Snyder Et al
- 4 Meaning In Life Questionnaire
- 5 Steger Et al
- 6 Steger & Shin
- 7 Steger & Kashdan & Sullivan & Lorentz

۰/۸۷) بسیار خوبی گزارش شده است (استگر، فریزر، ایشی و کالر، ۲۰۰۶) و در فاصله زمانی یک ماهه اعتبار بازآزمایی مناسب (۰/۷۰) برای زیرمقیاس حضور و ۰/۷۳ برای زیرمقیاس جستجو) به دست آمده است (استگر و همکاران، ۲۰۰۶). هنگام اجرای آزمون از آزمودنی‌ها می‌خواهیم لحظه ای در مورد آنچه که زندگی و وجود او را مهم و با معنا می‌سازد، فکر کنند. به سؤالات تا آنجا که می‌توانند صادقانه و با دقت پاسخ دهند. به یاد داشته باشند که این سؤال‌ها شخصی هستند و پاسخ صحیح یا غلط وجود ندارد. همان‌طور که استگر (۲۰۰۶) بیان کرده است، تفسیر نمره‌های پرسشنامه در فرهنگ‌های مشابه با فرهنگ فردی‌نگر آمریکا (فرهنگ فردنگر) از دقت و صحت بیشتری برخوردار است (مجد آبادی، ۱۳۹۶).

– پرسشنامه انگیزه‌پیشرفت هرمنس (AMT^۳، ۱۹۷۰):

این پرسشنامه در سال ۱۹۷۰ توسط هرمنس^۳ ساخته شده است. بر مبنای دانش نظری و تجربی موجود درباره نیاز به پیشرفت و با بررسی پژوهش‌های مربوط در این زمینه این پرسشنامه شکل گرفت. پرسشنامه اولیه دارای ۹۲ سؤال بود که بر مبنای ده ویژگی که متمایز کننده افراد دارای انگیزه پیشرفت بالا از افراد دارای انگیزه پیشرفت پایین به شرح زیر تهیه گردید:

بالا بودن سطح آرزو، انگیزه قوی برای تحرک به سوی بالا، داشتن سماجت و پشتکار طولانی در روبه‌رو شدن با تکالیف با سطح دشواری متوسط، تمایل به اعمال تلاش مجدد در انجام تکالیف نیمه تمام، داشتن ادراک پویا از زمان و احساس اینکه امور به سرعت روی می‌دهند، آینده‌نگری، توجه به ملاک شایستگی و لیاقت در انتخاب دوست، همکار، همسر و الگو، بازشناسی رفتار از طریق عملکرد خوب در کار، انجام دادن یا پیشبرد رفتار و کاری به نحو احسن، رفتار ریسک کردن پایین. این ده ویژگی را هرمنس بر مبنای پژوهش‌های قبلی به دست آورده بود و به عنوان اساس و راهنما برای انتخاب سؤالات برگزید.

پرسشنامه نهایی: پس از اجرای آزمایش و تجزیه و تحلیل سؤالات و محاسبه همبستگی تک تک سؤالات با کل آزمون، تعداد ۲۹ سؤال به عنوان پرسشنامه نهایی انگیزه پیشرفت هرمنس انتخاب شد. لازم به ذکر است که پس از تحلیل سؤالات، هیچ سوال معناداری در رابطه با ویژگی دهم در پرسشنامه نهایی وارد نشد، لذا پرسشنامه نهایی تنها بر اساس ۹ ویژگی ساخته شد. سؤالات پرسشنامه به صورت جمله ناتمام بیان و به دنبال هر جمله، چندگزینه‌ها داده شده است. جهت یکسان سازی ارزش سؤالات برای هر ۲۹ سوال پرسشنامه، ۴ گزینه نوشته شده است. این گزینه‌ها برحسب اینکه شدت انگیزه پیشرفت از زیاد به کم یا کم به زیاد باشد به آنها نمره داده می‌شود.

نمره گذاری پرسشنامه با توجه به سؤالات ۹ گانه که سؤالات بر اساس آنها تهیه شده است، انجام می‌گیرد. بعضی از سؤالات به صورت مثبت و بعضی دیگر به صورت منفی ارائه شده است. در سؤالات شماره ۱، ۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۳، ۲۰، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۰، ۴، ۹ به الف یک‌نمره، ب، دو نمره، ج سه نمره و د چهار نمره داده می‌شود. در سؤالات شماره ۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۲، ۲۱، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۸، ۷، ۶، ۵، ۳، ۲ به الف چهار نمره، ب سه نمره، ج دو نمره و د یک نمره داده می‌شود و دامنه تغییرات نمرات از ۲۹ تا ۱۱۶ است. نمره کل یعنی نمره ای که از مجموع سؤالات به دست می‌آید؛ اگر بالا باشد نشانگر انگیزه پیشرفت بالا و اگر نمرات پایین باشد انگیزه پیشرفت پایین را در فرد نشان می‌دهد. هرمنس (۱۹۷۰) برای محاسبه روایی از روایی محتوا که اساس آن را پژوهش قبلی درباره انگیزه پیشرفت تشکیل می‌داد، استفاده کرد و همچنین او ضریب همبستگی هر سوال را با رفتارهای پیشرفت‌گرا محاسبه کرده است. ضرایب به ترتیب سؤالات پرسشنامه در دامنه‌ای از ۰/۳۰ تا ۰/۵۷ می‌باشد. علاوه بر این در یک مطالعه هرمنس بوجود ضریب همبستگی بین پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس و آزمون اندریافت موضوع^۴ (TAT) اشاره دارد. هرمنس در سال ۱۹۷۰ برای محاسبه پایایی آزمون انگیزش پیشرفت تحصیلی از روش آزمون آلفای کرونباخ استفاده کرد. ضریب پایایی محاسبه شده برای پرسشنامه به میزان ۰/۸۴ به دست آمد. در ایران نیز پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمده است (شکرکن و همکاران، ۱۳۸۱).

۴- نتایج

۴-۱- یافته‌های توصیفی

در این پژوهش همان‌طور که در جدول ۴ قابل مشاهده است، در گروه نمونه حدود ۳۹٪ یعنی تعداد ۲۹ نفر را مردان و چیزی نزدیک به ۶۱٪ یعنی ۴۶ نفر از آزمودنی‌ها را زنان تشکیل می‌دادند:

جدول ۴ – توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی گروه نمونه به تفکیک جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۲۹	۳۹٪

- 1 Steger & Frazier & Oishi & Kaler
- 2 Achievement Motivation Test
- 3 Hermans
- 4 Thematic Apperception Test

زن	۴۶	٪۶۱
جمع کل	۷۵	٪۱۰۰

در این پژوهش آزمودنی‌ها از لحاظ سطح تحصیلات به سه گروه تحصیلات دانشگاهی به شرح جدول ۵ دسته بندی شدند. ترکیب سطوح تحصیلی در افراد مورد بررسی به ترتیب به صورت تقریبی ۸۳٪ (۶۲ نفر) مقطع کارشناسی، ۱۵٪ (۱۱ نفر) کارشناسی ارشد و ۳٪ (۲ نفر) دکتری بود:

جدول ۵ - توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی گروه نمونه به تفکیک مقطع تحصیلی

مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
کارشناسی	۶۲	٪۸۲/۷
کارشناسی ارشد	۱۱	٪۱۴/۷
دکتری	۲	٪۲/۶
جمع کل	۷۵	٪۱۰۰

دامنه سنی نمونه مورد بررسی بین ۱۹ تا ۳۵ سال بود که میانگین آن ۲۳/۳۷، میانه ۲۳، مد ۲۱،۲۲، انحراف استاندارد ۳/۳۵ و در نهایت واریانس آن ۱۱/۲۱ سال بود:

جدول ۶ - توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی گروه نمونه به تفکیک سن

سن	فراوانی	درصد فراوانی
۱۹-۲۳ سال	۴۵	٪۶۰
۲۳-۲۸ سال	۲۴	٪۳۲
۲۸ سال به بالا	۶	٪۸
جمع	۷۵	٪۱۰۰

جدول ۷ - شاخص‌های پراکندگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	تعداد نمونه	میانگین	انحراف استاندارد	دامنه تغییرات
درماندگی آموخته شده	۷۵	۸۱/۷۷	۱۰/۹۳	۴۹
امیدواری	۷۵	۳۹/۲۱	۷/۳۵	۳۸
معنای زندگی	۷۵	۴۹/۷۶	۸/۶۱	۴۵
انگیزه پیشرفت	۷۵	۸۴/۰۲	۶/۸۹	۳۴

۴-۲- یافته‌های استنباطی (تحلیل فرضیه‌ها)

قبل از انجام آزمون‌های آماری، لازم است نرمال بودن داده‌های جمع‌آوری شده بررسی شود. برای این کار از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و شاپیرو-ویلک استفاده شده است. اگر در این آزمون‌ها مقدار احتمال از سطح معناداری پنج صدم بیشتر باشد، توزیع نرمال خواهد بود. نتایج این آزمون برای متغیرهای این پژوهش بصورت زیر می‌باشد:

جدول ۸ - آزمون‌های آماری جهت نرمال بودن داده‌ها

شاخص‌ها	معناداری (کولموگروف-اسمیرنوف)	معناداری (شاپیرو-ویلک)	توزیع نرمال
درماندگی آموخته شده	۰/۲	۰/۸	نرمال
امیدواری	۰/۲	۰/۶	نرمال
معنای زندگی	۰/۴	۰/۲	نرمال
انگیزه پیشرفت	۰/۲	۰/۶	نرمال

بنابر اطلاعات جدول ۹ که مربوط به همبستگی میان متغیرهای دخیل در پژوهش می‌باشد، در سطوحی مختلفی می‌توان همبستگی متغیرهای پژوهش را مشاهده کرد.

جدول ۹ - ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳
۱-امیدواری	-	-	-
۲-معنای زندگی	۰/۲۷۵*	-	-

-	۰/۳۷۴**	۰/۴۴۴**	۳- انگیزه پیشرفت
-۰/۲۸۲*	۰/۰۷۲	-۰/۳۳۵**	۴- درماندگی آموخته شده

*P<0.05 , **P<0/01

۳-۴ - آزمون فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه اول: امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت، درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را به طور معنی داری پیش بینی می کند.

در جدول ۱۰، مقادیر ضرایب مختلف بیان شده است. همان طور که ذکر شده است، مقدار ضریب همبستگی چندگانه بین ۰ تا ۱ است که هرچه مقدار آن به ۱ نزدیکتر باشد نشان دهنده همبستگی قوی تر بین مقادیر واقعی و مقادیر مشاهده شده متغیر ملاک (درماندگی آموخته شده) است. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده نیز برابر با ۰/۱۰۳ به دست آمده است و بدین معنا است که متغیرهای پیش بین (امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت) در این پژوهش توانسته اند بیش از ۱۰ درصد از واریانس متغیر ملاک را پیش بینی کنند؛ به عبارتی دیگر ۱۰ درصد از سهم واریانس متغیر درماندگی آموخته شده از متغیرهای پیش بین (امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت) می باشد.

جدول ۱۰ - همبستگی چندگانه

مدل	ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تعیین (R ²)	ضریب تعیین تعدیل شده (Adjusted R Square)	خطای استاندارد تخمین
۱	۰/۳۷۳ ^a	۰/۱۳۹	۰/۱۰۳	۰/۳۸۳

^a : متغیرهای پیش بین (امیدواری، معنای زندگی، انگیزه پیشرفت)

بنابر نتایج تحلیل واریانس در جدول ۱۱، می توان معنی داری کل مدل را مورد ارزیابی قرار داد. از آنجا که سطح معنی داری به دست آمده متغیرهای پیش بین در این پژوهش (۰/۰۱۳) می باشد که کمتر از ۰/۰۵ است، لذا مدل معنی دار است. بدین ترتیب در آزمون معنی دار بودن تحلیل واریانس (مقدار F) فرضیه اول چنین نتیجه گیری شد که متغیرهای پیش بین (امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت) توانسته اند به طور معنی داری تغییرات متغیر ملاک (درماندگی آموخته شده) را پیش بینی کنند.

جدول ۱۱ - تحلیل واریانس

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	معناداری آزمون تحلیل واریانس (F)	سطح معناداری (Sig.)
رگرسیون	۱/۶۸۹	۳	۰/۵۶۳	۳/۸۲۳	۰/۰۱۳ ^b
باقی مانده	۱۰/۴۵۸	۷۱	۰/۱۴۷		
نهایی	۱۲/۱۴۷	۷۴			

^b : متغیرهای پیش بین (امیدواری، معنای زندگی، انگیزه پیشرفت)

- فرضیه دوم: متغیر امیدواری، درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را به طور معنی داری پیش بینی می کند. جدول ۱۲، ضرایب رگرسیون را نشان می دهد و مهم ترین جدول در رگرسیون است. در این جدول مهمترین اطلاعات از مقادیر بتا و سطح معنی داری حاصل می شود. چون سطح معنی داری متغیر امیدواری برابر با ۰/۰۳۱ به دست آمده است که کمتر از ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه می توان گفت که این متغیر بر متغیر ملاک (درماندگی آموخته شده) تأثیرگذار است و می تواند تغییرات متغیر درماندگی آموخته شده را پیش بینی کند. با مقایسه ضریب استاندارد شده متغیر امیدواری (۰/۲۷۲-) نتیجه می گیریم که متغیر امیدواری دارای تأثیر بیشتری بر درماندگی آموخته شده است و پیش بینی کننده قوی تری نسبت به سایر می باشد. از آنجایی که t برای متغیر امیدواری از ۱/۹۶ بزرگتر است و علامت آن منفی می باشد و مقدار sig یا سطح معناداری آن کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد بدین ترتیب در آزمون فرضیه دوم چنین نتیجه گیری شد که متغیر امیدواری می تواند درماندگی آموخته شده را به طور معنی دار و منفی پیش بینی کند. یعنی هرچه قدر امیدواری فرد در زندگی بیشتر باشد، درماندگی آموخته شده کمتر خواهد بود.

جدول ۱۲ - ضرایب رگرسیون چند متغیری

مدل	ضریب رگرسیونی غیر استاندارد (B)	خطای استاندارد	ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta)	t	سطح معناداری (Sig)
متغیرهای پیش بین	۴/۳۷۶	۰/۵۴۸		۷/۹۷۸	
امیدواری	-۰/۱۸۰	۰/۰۸۲	-۰/۲۷۲	-۲/۱۹۵	۰/۰۳۱
معنای زندگی	۰/۰۳۴	۰/۰۵۶	۰/۰۷۳	۰/۶۱۰	۰/۵۴۴

انگیزه پیشرفت	-۰/۳۲۱	۰/۲۱۹	-۰/۱۸۸	-۱/۴۶۷	۰/۱۴۷
---------------	--------	-------	--------	--------	-------

فرضیه سوم: معنای زندگی می‌تواند درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را پیش‌بینی کند. همان‌گونه که در جدول ۱۲ قابل مشاهده است، چون سطح معنی‌داری متغیر معنای زندگی در این پژوهش ۰/۵۴۴ به دست آمده است که بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد، در آزمون فرضیه سوم چنین نتیجه‌گیری شد که دیگر متغیر معنای زندگی قادر به پیش‌بینی درماندگی آموخته شده نمی‌باشد.

فرضیه چهارم: انگیزه پیشرفت می‌تواند درماندگی آموخته شده در دانشجویان افغانستانی را به طور معنی‌داری پیش‌بینی کند. در این پژوهش بررسی ضرایب رگرسیون نشان داد که اگرچه ضریب رگرسیون استاندارد شده متغیر انگیزه پیشرفت ۰/۱۸۸ به دست آمده است و منفی می‌باشد ولی چون سطح معنی‌داری آن بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد بدین ترتیب در آزمون فرضیه چهارم چنین نتیجه‌گیری شد که متغیر انگیزه پیشرفت در این پژوهش پیش‌بینی کننده معنی‌داری نیست و نقش معنی‌داری بر درماندگی آموخته شده ندارد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش با استفاده از روش ENTER (همزمان)، مدل معنی‌داری به دست آمد (ضریب تعیین تعدیل شده = ۰/۱۰۳، $P < ۰/۰۵$ ، $N=۷۵$).

بعد از استفاده آزمون معناداری ضریب همبستگی و روش تحلیل رگرسیون چند متغیره، نتایج نشان داد که متغیرهای پیش‌بین امیدواری، معنای زندگی و انگیزه پیشرفت می‌توانند ۱۰/۳ درصد از واریانس متغیر ملاک (درماندگی آموخته شده) را پیش‌بینی کنند ($P < ۰/۰۵$ ، $N=۷۵$ ، $R=۰/۱۰۳$). معنای زندگی در این پژوهش قادر به پیش‌بینی درماندگی آموخته شده نمی‌باشد ($\beta=۰/۰۷۳$)، $P > ۰/۰۵$ و همچنین انگیزه پیشرفت در این پژوهش پیش‌بینی کننده معنی‌داری نیست و نقش معنی‌داری بر درماندگی آموخته شده ندارد ($P > ۰/۰۵$ ، $\beta=-۰/۱۸۸$). از بین متغیرهای پیش‌بین، فقط امیدواری می‌تواند درماندگی آموخته شده را به طور معنی‌دار و منفی پیش‌بینی کند ($\beta=-۰/۲۷۲$ ، $P < ۰/۰۵$). به عبارتی دیگر می‌توان گفت، هرچه قدر امیدواری فرد در زندگی بیشتر باشد، درماندگی آموخته شده وی کمتر خواهد بود. نتایج این پژوهش با پژوهش نصیری و جوکار (۱۳۸۷)، کریمی و کیل و همکاران (۱۳۹۶)، شکورصفت صدیقی و شریفی درامدی (۱۳۹۸)، عابدی (۱۳۹۸)، دونگ هان پارک و همکاران^۱ (۲۰۱۷)، محمود و کاسترو^۲ (۲۰۲۲) هم‌راستا و همسو می‌باشد.

در تبیین کلی این یافته‌ها همان‌طور که اسنادر اعتقاد داشت می‌توان گفت که امیدواری رویکردی است که با بهره‌گیری آن میزان سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و گاهی معنوی یک فرد اندازه‌گیری و تعیین می‌شود. امید یعنی باور به این نکته که هدف‌تان هر چیزی که باشد، هم اراده دست‌یابی به آن را دارید و هم راه آن برای شما قابل پی‌موندن است. به عبارتی دیگر نوعی توانایی ادراک شده برای ایجاد راه‌هایی به سمت اهداف خوشایند همراه با انگیزه برای بکار بستن آن راه‌ها تا فرد به هدف مورد نظر برسد می‌باشد (اسنادر^۳، ۲۰۰۰). مفهوم «درماندگی» یا «استیصال» از جمله مفاهیمی است که در زمینه رفتار ناهنجار و آسیب شناسی روانی مطرح شده است. این مفهوم که مورد توجه پژوهشگران و روان‌شناسان تربیتی نیز قرار دارد، در تبیین برخی از عقب‌ماندگی‌های تحصیلی و جنبه‌های انگیزشی و حتی برخی از افسردگی‌ها، نقش اساسی دارد (قائدی و همکاران، ۱۳۹۵). درماندگی آموخته شده هنگامی اتفاق می‌افتد که دانشجویان یا افراد یاد می‌گیرند نتیجه‌ای که از کار آنها حاصل خواهد شد، مستقل از پاسخ اتفاق خواهد افتاد. اگر بار دیگر فرد با آن موقعیت ویژه که شباهت دارد روبه‌رو شود، این انتظار در او به وجود می‌آید که کنترل این موقعیت خارج از توانایی او خواهد بود. این انتظار با تجربیات و آموخته‌های دیگر تداخل پیدا می‌کند و درحالی‌که فرد حتی اگر در یک موقعیت دسترسی به راه حل قرار گیرد، این اعتقاد در او شکل می‌گیرد که در یک موقعیت درماندگی قرار گرفته است، سپس فرد منفعل می‌شود و از شروع یا ادامه کار کنار می‌کشد (طباطبایی و همکاران، ۱۳۹۳). بر طبق یافته‌های ما در این پژوهش امیدواری می‌تواند اثر مهمی بر روی کاهش درماندگی آموخته شده دانشجویان و افراد جامعه داشته باشد و با به کارگیری روش‌ها و درمان‌هایی که امید و نگرش مثبت را در فرد بارور می‌کنند می‌توان به درمان افراد درمانده پرداخت و زمینه‌های رشد، بالندگی و پویایی دوباره را ایجاد نمود.

درنهایت همان‌طور که در این پژوهش اثبات شد، می‌توان نتیجه گرفت این امیدواری است که می‌تواند باعث کاهش درماندگی آموخته شده ناشی از محدودیت‌ها و چالش‌های دانشجویان افغانستانی درحال تحصیل در دانشگاه‌های ایران گردد و زمینه را برای فعالیت‌های پویای این افراد در محیط دانشگاهی و جامعه ایران فراهم کند. بنابراین به مراکز مشاوره درون دانشگاه‌ها که

1 Dong-hun Park Et al
2 Mahmud & Castro
3 Snyder

به دانشجویان خدمات مشاوره و سلامت روان ارائه می‌دهند توصیه می‌شود با بکارگیری متخصصین حوزه موج مثبت روان شناسی مثبت گرا نظیر امید درمانی و سایر مشاوره ها به ارتقاء سلامت روان دانشجویان کمک کنند.

تشکر و قدردانی

در آخر از تمامی دانشجویان فرهیخته مهاجر افغانستانی شرکت کننده در این پژوهش که با پر کردن پرسشنامه ها ما را در این پژوهش علمی یاری نمودند سپاسگزارم.

منابع

۱. برخوردار، ح؛ رفاهی، ژ؛ و فرح بخش، ک. (۱۳۸۸). اثربخشی مهارت های مثبت اندیشی به شیوه گروهی بر انگیزه پیشرفت، عزت نفس و شادکامی دانش آموزان پایه اول دبیرستان شهر جیرفت. *فصلنامه علمی پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*. ۱۳۱، (۵)، ۱۳۴-۱۳۳.
۲. تمدنی آصف آباد، س؛ مسعودی، ش؛ و کوهستانی، ل. (۱۳۹۸). پیش بینی پذیرش همسر آزاری بر اساس درماندگی آموخته شده و تصویر تن انگاره در زنان. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*. ۶۲ (۱-۴)، ۶۰-۵۳.
۳. زرقانی، ه؛ و موسوی، ز. (۱۳۹۲). مهاجرت های بین المللی و امنیت ملی. *فصلنامه مطالعات راهبردی*. دوره ۱۶، شماره ۵۹، ۲۶-۷.
۴. سعیدی، س؛ و فلاحتی، ل. (۱۳۹۹). تحلیل جنسیتی چالش های دانشجویان افغانستانی در ورود به نظام آموزش عالی ایران، *نشریه مسائل اجتماعی ایران*. دوره ۱۱، شماره ۲.
۵. شکرکن، ح؛ برومند نسب، م؛ نجاریان، ب؛ و شهنی بیلاق، م. (۱۳۸۵). بررسی رابطه ساده و چندگانه خلاقیت، انگیزه پیشرفت و عزت نفس با کار آفرینی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. *مجله علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*. ۳ (۹): ۲۴-۱.
۶. شکورصفت صدیقی، ز؛ و شریفی درامدی، پ. (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش غلبه بر درماندگی آموخته شده بر ارتقاء امید به زندگی و سلامت روان زنان مبتلا به سرطان پستان. *مجله علوم پزشکی زانکو*: ۲۰ (۶۷): ۴۹-۳۳.
۷. طباطبایی، س.م؛ آلبویه، گ؛ جهان، ا؛ و سادات طباطبایی، خ. (۱۳۹۳). اثر بازآموزی اسنادی بر باورهای هوشی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دبیرستانی دارای تجدیدی. *روان شناسی مدرسه*. ۳ (۱)، ۸۲-۶۸.
۸. عابدی، ر. (۱۳۹۸). بررسی اثربخشی روان درمانی مثبت گرا بر درماندگی آموخته شده اصناف و بازاریان. *سومین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و علوم انسانی*.
۹. قائدی، ف؛ شبانکاره، ا؛ و مقدم برزگر، م. (۱۳۹۵). تمایز یافتگی و تفکر ارجاعی: نقش واسطه ای درماندگی آموخته شده. *دو فصلنامه علمی-پژوهشی شناخت اجتماعی*. ۱ (۹)، ۴۳-۲۸.
۱۰. کدیور، پ. (۱۳۹۶). روانشناسی یادگیری، از نظریه تا عمل. تهران، انتشارات سمت.
۱۱. کریمی وکیل، ع؛ شفیع آبادی، ع؛ فرحبخش، ک؛ و یونسی، ج. (۱۳۹۶). اثر بخشی برنامه آموزشی توانمندسازی روانشناختی بر مبنای نظریه روانشناسی فردی آدلر بر درماندگی آموخته شده زنان سرپرست خانوار. *فرهنگ مشاوره و روان درمانی*، ۳۱ (۱)، ۵۱-۲۳.
۱۲. حمیدیان، م.س؛ ترابی، ا؛ کاویانی چراتی، س؛ حاجی اسفندیاری، س؛ و روحانی اطاقسرا، م. (۱۴۰۱). مقایسه اثربخشی درمان شناختی رفتاری (CBT) با درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد (ACT) بر کاهش افسردگی و امید به زندگی در سالمندان با سندرم آشپانه خالی. *فصلنامه تعالی مشاوره و روان درمانی* ۱۱ (۴۲)، ۱۳-۱.
۱۳. مجدآبادی، ز. (۱۳۹۶). پرسشنامه معنای زندگی، *روان شناسی تحولی (روان شناسان ایرانی)*. ۱۳ (۵۱)، ۳۳۳-۳۳۱.
۱۴. مقدمی، م؛ حسن زاده، م؛ و شکران، س. (۱۳۹۴). رابطه شاخص علم و امید به زندگی در کشورهای پیشرو علمی، *مجله تصویر سلامت*، ۳ (۳)، ۲۴.
۱۵. نصیری، ح؛ و جوکار، ب. (۱۳۸۷). معناداری زندگی، امید، رضایت از زندگی و سلامت روان در زنان. *نشریه زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)*: پیاپی ۲۱، شماره ۲.
۱۶. وطن خواه، ح؛ نیک آمال، م؛ و نیک شعار، ل. (۱۳۹۰). اثربخشی آموزش بازسازی شناختی بر درماندگی آموخته شده و عزت نفس دانشجویان. *تحقیقات روانشناختی*، (۱۰)، ۳.
17. Arslan, G. & Allen, K. A. (2021). Exploring the association between coronavirus stress, meaning in life, psychological flexibility, and subjective well-being. *Psychology, Health & Medicine*, 1-12.

18. Dong-hun Park, Sang-su Jung, Yong-sik Han, Myung-hwan Yang. (2017). Hope and Learned Helplessness in Middle and High School Kumdo Athletes: *The Mediating Role of Athlete Engagement. International Symposium for Taekwondo*. 196-197.
19. Dulaney, E. S. Graupmann, V. Grant, K. E. Adam, E. K. & Chen, E. (2018). Taking on the stress-depression link: meaning as a resource in adolescence. *Journal of adolescence*, 65, 39-49.
20. Feldman, D. B., & Kubota, M. (2015). Hope, self-efficacy, optimism, and academic achievement: Distinguishing constructs and levels of specificity in predicting college grade-point average. *Learning and Individual Differences*, 37, 210- 216.
21. Hermans, H. J. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of Applied Psychology*, 54(4), 353-363.
22. Landry, N., Gifford, R., Milfont, T.L., Weeks, A., Arnocky, S. (2018). Learned helplessness moderates the relationship between environmental concern and behavior. *Journal of Environmental Psychology*, 55, 18-22.
23. Mahmud, A., & Castro-Kemp, S. (2022). 'Lost all hope in Government': Learned Helplessness of Professionals Working in Specialised Education Settings in England during Covid-19. *Frontiers in Education, Special Educational Needs*.
24. Mega, C., Ronconi, L., & De Beni, R. (2014). What makes a good student? How emotions, self-regulated learning, and motivation contribute to academic achievement. *Journal of Educational Psychology*, 106 (1), 121.
25. Quinless, F. W., & Nelson, M. A. (1988). Development of a measure of learned helplessness. *Nursing Research*, 37(1), 11-15.
26. Snyder, C. R. (2000) "Handbook of Hope: Theory, Measures, and Applications", *San Diego: Academic Press*.
27. Snyder, C. R.; Harris, C.; Anderson, J. R.; Holleran, S. A. et. al. (1991) "The Wills and the Ways: Development and Validation of an Individual Differences Measure of Hope", *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 570-585.
28. Steger MF, Kashdan TB, Sullivan BA, Lorentz D. (2008). Understanding the search for meaning in life: Personality, cognitive style, and the dynamic between seeking and experiencing meaning. *J Pers*;76 (2):199-228.
29. Steger, M. F., & Shin, J. Y. (2010). The relevance of the Meaning in Life Questionnaire to therapeutic practice: A look at the initial evidence. *International Forum for Logotherapy*, 33, 95-104.
30. Steger, M. F., Frazier, P., Oishi, S., & Kaler, M. (2006). The meaning in life questionnaire: Assessing the presence of and search for meaning in life. *Counseling Psychology*, 53 (1), 80-93.
31. Tuominen-Soini, H., & Salmela-Aro, K. (2014). Schoolwork engagement and burnout among Finnish high school students and young adults: Profiles, progressions, and educational outcomes. *Developmental psychology*, 50 (3), 649.
32. Yee Ho, M., Cheung, F. M., & Cheung, S. F. (2010). The role of meaning in life and optimism in promoting well-being. *Personality and Individual Differences*, 48: 658-663.

Predicting Learned Helplessness Based on Hope, Meaning in Life and Achievement Motivation in Afghan students Living in Iran studying at Iranian Universities

Jadidi Mohsen¹, Tawfiqi MohammadDawood²

Abstract

The main aim of this research was to predict learned helplessness based on hope, meaning in life and achievement motivation of Afghan students in Iran. In terms of implement, this research is part of descriptive correlation type research and in terms of purpose, it is part of applied research. All the Afghan students of Islamic Azad University in Tehran province constituted the statistical population of this study. Using convenience sampling method and Green's formula (1991), 75 Afghan students of Islamic Azad University, Shahr-e-Qods branch, who were studying in the academic year of 2022, selected. Quinless and Nelson's Learned Helplessness questionnaire (1988), Snyder's Hope questionnaire (1991), Steger's Meaning in Life questionnaire (2006) and Hermans' Achievement Motivation questionnaire (1970) used to gathering data. After using the significance test of the coefficient correlation and multivariate correlation regression analysis, the results showed that variables such as hope, meaning in life and achievement motivation can predict 10.3% of the variance of the criterion variable learned helplessness ($R=0.103$, $N=75$, $P<0.05$). Among the predictive variables, hope can significantly and negatively predict learned helplessness ($\beta=-0.272$, $P<0.05$). In other words, it can be said that the higher a person's hope in life goes, the less his learned helplessness will be. The meaning of life in this research is not able to predict learned helplessness ($\beta=0.073$, $P>0.05$). Also, the achievement motivation in this research is not a significant predictor and does not have a significant effect on learned helplessness ($\beta=-0.188$, $P>0.05$). The results of the present research indicates the need for managers and planners at the high levels of the government, educational system, and mental health professionals to pay more attention to the challenges and mental health status of Afghan students studying in Iran.

Keywords: Learned Helplessness, Hope, Meaning in Life, Achievement Motivation, Afghan Students.

1 PhD of Clinical Psychology, Department of psychology, Islamic Azad University Shahr-e-Qods Branch, Tehran, Iran. **Email: jadidi.mohsen@gmail.com**

2 B.A. Psychology, Department of psychology, Islamic Azad University Shahr-e-Qods Branch, Tehran, Iran. **(Corresponding author) Email: mohammaddawoodtawfiqi@gmail.com**

ISSN: 2645-4475

فصلنامه مطالعات کارپردی در
علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی

سال ششم، شماره ۱ (پیاپی: ۳۳)، بهار ۱۴۰۲